

ЗАГРОЗИ ЕКОНОМІЧНІЙ БЕЗПЕЦІ ГАЗОРОЗПОДІЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ

УГРОЗЫ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ ГАЗОРАСПРЕДЕЛИТЕЛЬНЫХ КОМПАНИЙ

THREATS TO ECONOMIC SECURITY OF GAS DISTRIBUTION ENTERPRISES

В статті наголошено на ролі газорозподільних підприємств як підприємств інфраструктурної сфери в системі суспільного виробництва. Зазначена першочерговість врахування її при розбудові підходів до управління економічною безпекою газорозподільних підприємств. Розглянуті загрози економічній безпеці запропоновані рядом авторів. На основі аналізу яких, виділені три рівні загроз економічній безпеці, що відрізняються за своєю специфічністю: універсальні, специфічні, вузькоспецифічні.

Зазначено, що незалежно від рівня специфічності загроз, настання небезпеки досліджуваних підприємств, в порівнянні із підприємствами сфери основного виробництва, спричинить особливий, специфічний вплив, а саме, відіб'ється на діяльності усіх без винятку підприємств сфери основного виробництва і населенні, що використовують інфраструктурні послуги.

Запропонована в якості економічної категорії, що описує стан економічної небезпеки підприємств інфраструктурної сфери - категорія руйнація інфраструктури. Наведені фактори, що сприяють підвищенню ризику розповсюдження цього явища.

Ключові слова: газорозподільні підприємства, загрози економічній безпеці газорозподільних підприємств

В статье отмечена роль газораспределительных предприятий как предприятий инфраструктурной сферы в системе общественного воспроизводства. Указана первоочередность учета ее при разработке подходов к управлению экономической безопасностью газораспределительных предприятий. Рассмотрены угрозы экономической безопасности, предложенные рядом авторов. На основе анализа которых, выделено три уровня угроз экономической безопасности отличающихся своей специфичностью: универсальные, специфические и узкоспецифические.

Отмечено, что независимо от уровня специфичности угроз, наступление опасности исследуемых предприятий, по сравнению с предприятиями сферы основного производства, повлечет особое, специфическое влияние, а именно, отразится на деятельности всех без исключения предприятий сферы основного производства и населении, использующих инфраструктурные услуги.

Предложена в качестве экономической категории, описывающей состояние экономической опасности предприятий инфраструктурной сферы – категория разрушение инфраструктуры. Указаны факторы, способствующие повышению риска распространения этого явления.

Ключевые слова: газораспределительные предприятия, угрозы экономической безопасности газораспределительных предприятий

The article highlighted the role of gas distribution enterprises as enterprises infrastructural sphere in the system of social production. It contains a primary consideration when developing approaches to managing economic security of gas distribution companies. Considered threats to the economic security offered by a number of authors. The analysis of them identified three levels of threats to economic security, differing in their specificity: universal, specific and narrowly-specific.

It is noted that regardless of the level of specificity of threats, offensive risk of the investigated companies, if compared with companies in the realm of primary production, will lead a special, specific effects, namely – it will influence the activity of all, without exception, enterprises in the primary production

and of the population which consume the infrastructure services.

As an economic category it is proposed the category of the infrastructure destruction which describes the state of economic risk of the enterprises of the infrastructural sphere. The factors that contribute to an increased risk of this phenomenon are indicated.

Keywords: *gas distribution company, threats to economic security of gas distribution companies*

Вступ. Газорозподільні підприємства виступають заключною ланкою в газотранспортній системі, що сполучає постачальника послуг з безпосереднім споживачем. Тривалий час в Україні перевага надавалась вивченню питань газотранзиту через інтерес до нього з боку світового співтовариства, але нарощування негативних тенденцій пов'язаних з газорозподілом актуалізувало і цей сегмент досліджень.

Здавалося б, газорозподільні підприємства – це монопольні утворення, якими постійно опікується держава. Хоч незалежний регулюючий орган і керує процесами встановлення регульованих тарифів і прийняття інших рішень, але в порівнянні з малим бізнесом, ці підприємства завжди будуть у вигаді. Однак справа не тільки в матеріальному становищі газорозподільних підприємств. Коли мова йде про підприємства інфраструктури, на перший план виступають інші чинники. Один з них - це роль, яку відіграють ці підприємства у процесі суспільного відтворення. Сьогодні підприємство може працювати, забезпечуючи послугами з газорозподілу споживачів, отримувати певний прибуток, розподіляти його на виплату дивідендів, неефективно використовувати інвестиційні кошти, а завтра, територія на якій воно знаходиться, через недалекоглядну політику нещадної експлуатації, може опинитися без газу, або ж статися аварійна ситуація.

Активи, що знаходяться в розпорядженні газорозподільних підприємств відносяться до критичних інфраструктур, які визначені в [1, с.2] як активи, що мають велике значення для підтримання життєво важливих соціальних функцій, здоров'я, економічного і соціального благополуччя людей і порушення чи руйнування яких матимуть значний вплив на державу в результаті її неспроможності підтримувати ці функції.

Економічній безпеці підприємств в останнє десятиріччя присвятили свої праці такі науковці, як Безбожний В.Л., Бондаренко О.М., Бончук Г.І., Кабанов А.А, Камишова Е.В Капітула С.В., Клима В.М, Коваленко Є.В., Кравчук П.Я., Манцуров І.Г., Мацова А.С., Міщенко С.П., Нусінова О.В., Прус Н.В., Руснак Л.Р., Селюченко Н.Є, Соколова Є.А. [2-6] та інші.

Вивчення наукових праць з економічної безпеки підприємств привело до висновку, що автори, враховуючи в своїх дослідженнях виключно галузеві їх особливості, не використовують надбання економічної теорії, що значною мірою обмежує результати досліджень. Так, газорозподільні підприємства відносяться до підприємств інфраструктурної сфери, входять до складу так званих «критичних» інфраструктур, підпадають під дію теорій суспільного і приватного блага, теорії природної монополії. Таким чином, висновки, що випливають з цих теорій, мають відіграти роль при дослідженні загроз економічній безпеці підприємств поряд з врахуванням галузевих їх особливостей.

Газорозподільні, як і будь-які інші підприємства інфраструктурної сфери, надають послуги із забезпечення нормальних умов для функціонування всього основного виробництва і життєдіяльності населення. Тобто розуміння інфраструктурної, забезпечуючої суті цих підприємств, дозволяє, зрозуміти, що досягнення стану їх економічної небезпеки, яке визначимо як руйнація інфраструктури, негативним чином відіб'ється на усьому процесі суспільного відтворення.

Постановка завдання. Метою дослідження є виявлення специфіки загроз економічній безпеці газорозподільних підприємств як підприємств інфраструктурної сфери в порівнянні з підприємствами сфери основного виробництва. Розподіл загроз економічній безпеці зазначених підприємств в залежності від рівня їх специфічності. З'ясування причинно-наслідкових зв'язків між реалізацією загроз і досягненням стану «руйнації», що унеможливить надання підприємствам і населенню послуг інфраструктурного характеру і може спричинити не тільки негативні мультиплікативні ефекти на економічний стан певної території, а взагалі загрожуватиме нормальному функціонуванню суспільства. Визначення категорії руйнація інфраструктури та виділення факторів, які сприяють розповсюдженню такого економічного явища.

Методологія. При здійсненні дослідження в якості емпіричних методів дослідження використані спостереження та опис процесів пов'язаних з функціонуванням газорозподільних підприємств, що дали змогу в подальшому застосувати методи узагальнення, аналізу і синтезу.

Результати дослідження. На етапі розробки підходів до управління економічною безпекою підприємств відбувається виділення загроз економічній безпеці газорозподільних підприємств.

Загроза, як зазначено в [7, с.48] – це дія дестабілізуючих природних і (або) суб'єктивних фак-

торів, що можуть спричинити потенційні чи реальні збитки, порушення цілісності процесів, об'єктів чи системи та погіршення їх стану, які здатні викликати небезпеку.

Виділяють внутрішні, на які підприємство має вплив, та зовнішні, на які вплив не можливий, або вкрай обмежений, загрози економічній безпеці.

Розглянемо варіанти загроз економічній безпеці підприємств запропоновані авторами.

Так, Міщенко М.П. [8, с.191], до внутрішніх загроз включає дії пасивності (у тому числі умисні і ненавмисні) співробітників підприємства, що суперечать інтересам його комерційної діяльності, наслідком яких можуть бути нанесення економічного збитку компанії, витік або втрата інформаційних ресурсів (у тому числі відомостей, що становлять комерційну таємницю), підлив її ділового іміджу в бізнес-колах, виникнення проблем у взаємостосунках з реальними і потенційними партнерами, конфліктних ситуацій з конкурентами, правоохоронними органами і органами контролю, а до зовнішніх: протиправна діяльність кримінальних структур, конкурентів, фірм і фізичних осіб, що займаються промисловим шпигунством або шахрайством, неспроможних ділових партнерів, раніше звільнених за різну провину співробітників підприємства, а також правопорушення з боку корумпованих елементів з представників правоохоронних органів і органів контролю. Зрозуміло, що названі загрози можуть виникати на підприємствах будь-яких галузей, тобто вони є свого роду універсальними.

Якщо ж проаналізувати загрози, що пропонує дослідник економічної безпеки окремої галузі, то видно, що поряд з властивими усім галузям, з'являються такі, що, насамперед, характерні для конкретної, і, можуть не зустрічатися при дослідженні інших. Так, Бондаренко О.М. [9, с.7], досліджуючи проблеми авіаційних перевезень, серед внутрішніх загроз, виділяє проблему несплатежів, велику кредиторську та дебіторську заборгованість, нерентабельність повітряних ліній, відсутність сучасної авіаційної техніки, спад авіаційних перевезень, низький рівень кадрів, низький рівень рентабельності, а з зовнішніх відсутність інвестицій, відсутність чіткої правової бази, відсутність державної підтримки національному авіабудуванню та розвитку повітряного транспорту, конкуренція, недосконала система оподаткування, безпека польотів, недостатні інноваційні процеси. Так, відсутність державної підтримки не може пропонуватися в якості загрози економічній безпеці на потенційно високодохідних підприємствах, але й повітряні перевезення не єдина галузь, яка потребує цієї підтримки. Можливо, навіть, точніше було б в якості загрози запропонувати не відпрацьованість, або ж низький рівень залучення державно-приватного партнерства.

Головне ж, що впливає з попередніх міркувань: не тільки в галузевій належності проявляється специфічність загроз економічній безпеці підприємств, є ще один, а ймовірно більша кількість факторів, що їх визначають. Так поділ суспільного виробництва на дві сфери інфраструктурну і основне виробництво дозволяє виділити в окремі групи загроз, які властиві кожній з них.

Для згрупування загроз, що притаманні не тільки підприємствам окремих галузей, а більш укрупнено, виникає потреба розподіляти їх на складові: універсальні (загальні), специфічні й вузькоспецифічні. Під універсальними загрозами економічній безпеці на зазначених рівнях, слід розуміти ті, що властиві усім без винятку підприємствам, або галузям; під специфічними, загрози що виділяються на різних підприємствах у зв'язку із роллю останніх у відтворювальному процесі (підприємства сфери основного виробництва і інфраструктури); до вузькоспецифічних загроз належать ті, що відносяться конкретно до діяльності окремих підприємств, виходячи із їх галузевих особливостей.

В таблиці наведені приклади універсальних, специфічних і вузькоспецифічних загроз економічній безпеці. Наприклад, сезонні коливання в попиті на споживання газу характерні не всім підприємствам, і не повною мірою підприємствам інфраструктурної сфери, тому віднесемо їх до вузькоспецифічних.

Походження специфічних загроз економічній безпеці газорозподільних підприємств впливають із їх технологічних особливостей. Не всі підприємства, що відносяться до підприємств інфраструктурної сфери є природномонопольними, але всі природні монополії, що згадуються у однойменному ЗУ [10] є інфраструктурою. На відміну від сфери дії інших ніж природномонопольні ринків, в систему економічних інтересів, які протиставляються і потребують узгодження включаються додаткові суб'єкти. Тому виникає завдання пошуку найефективнішого способу задоволення потреб суспільства і бізнесу в особливих послугах, послугах, що надаються на ринках для яких не властива конкуренція, а звідси і не існує економічного стимулу до підвищення ефективності. Як свідчить практика, менеджмент газорозподільних підприємств на Україні вдається до роздування витрат, оскільки згідно [11] методика розрахунку тарифів базується саме на основі витрат.

**Складові загроз економічній безпеці газорозподільних підприємств
за рівнем специфічності**

Види загроз	Універсальні	Специфічні	Вузькоспецифічні
Зовнішні	Стан законодавчої бази, в тому числі недосконала система оподаткування; зміна політичної і економічної ситуації; рейдерські захоплення і поглинання; корупційність провладних структур	Використання неефективного методу тарифоутворення на ринках регульованого тарифу; більша в порівнянні з підприємствами сфери основного виробництва кількість органів, що контролюють діяльність підприємств, затвердження регулюючими органами програм реконструкції і модернізації підприємств; суперечність між суспільними потребами і економічними інтересами власників підприємства; не відпрацьованість на законодавчому рівні і низький рівень залучення державно-приватного партнерства; непрозорі приватизаційні процеси	Сезонні коливання в попиті на послуги газорозподілу (в 10 разів); велика кількість споживачів, яких не можливо обирати, навіть, якщо виявляться неплатоспроможними; залежність від цін на газ; застарілість технічних регламентів обслуговування; відсутність методик виявлення, і оцінки екологічного збитку, пов'язаного з господарською діяльністю газорозподільних підприємств; не відпрацьованість механізмів фінансування заходів, з ліквідації екологічного збитку, пов'язаного з діяльністю досліджуваних підприємств
Внутрішні	Ймовірний витік інформації; моральна застарілість і зношеність обладнання; значні обсяги дебіторської і кредиторської заборгованості; відтік кваліфікованої робочої сили через неконкурентну заробітну плату; низький рівень організації праці; навмисні, або ненавмисні дії, або бездіяльність відповідальних осіб; забруднення навколишнього середовища	Встановлення монополю високих цін на ринках нерегульованого тарифу; схильність до роздування витрат; не сприйнятливості до інновацій через відсутність конкуренції	Значні втрати в мережі газу при постачанні; відсутність чи недостатня кількість сучасних систем обліку та диспетчеризації; відсутність технічного аудиту для отримання підтвердження (або коригування) шляхів технічної модернізації; відсутність можливості залучати кошти для пришвидшення виконання підпрограм технічного переозброєння; невідповідність встановлених середньомісячних норм споживання газу населенням обсягам фактично спожитого ним газу; різниця у похибці вимірювання обсягів газу приладами обліку на газорозподільних підприємствах та у споживачів, як суб'єктів господарювання, так і населення; не облікові витоки газу

Для газорозподільних підприємств важлива роль належить зовнішнім загрозам економічній безпеці, оскільки і персонал, і керівництво підприємства обмежені в можливостях прийняття рішень через державне регулювання в багатьох напрямках діяльності підприємства. Завдання регулюючого органу розв'язати суперечність між економічними інтересами підприємців, які вкладають свої капітали в природномонопольні сфери, і суспільними потребами людей.

Тому вирішальною зовнішньою загрозою економічній безпеці газорозподільних підприємств, яку ми інтерпретуємо як універсальну, притаманну не тільки підприємствам інфраструктурної сфери, виступає корумпованість провладних структур, які здатні сприяти переходу досліджуваних підприємств у власність «ефективних», орієнтованих на отримання тимчасової власної вигоди, або вирішення задач, що можуть вступати в протиріччя з економічними, або політичними інтересами країни. В разі вступу в дію такого важеля, усі інші види загроз, як зовнішніх, так, і внутрішніх, не матимуть значення.

Загроза універсальна - наслідки від її настання специфічні, притаманні інфраструктурному підприємству, вони відбиваються не тільки на результатах діяльності окремого підприємства, а й на усьому процесі відтворення. Якщо така діяльність наблизитиме настання стану «руйнації» інфраструктури, а це в першу чергу стосуватиметься певної території через технологічні особливості (газорозподільні підприємства розташовані в Київській області, обслуговуватимуть підприємства і населення Київської області), то конкурентоспроможність підприємств сфери основного виробництва конкретної території знижуватиметься.

Наслідки від настання загроз економічній безпеці газорозподільного підприємства потребують окремого розгляду. Коли підприємство, що відноситься до сфери основного виробництва, досягне критичної «точки неповернення», втратить свої позиції, збанкрутує, суспільство звичайно зазнає втрат через тимчасове збільшення кількості безробітних, недоотримання державою внесків і податків і т.д. Причому наслідки тим масштабніше, чим більше за обсягами підприємство. Однак продукцію, що виробляло таке підприємство, можна, або завезти з іншої території України, або ж імпортувати. Що ж до газорозподільних підприємств, то зрозуміло, що наслідки від настання «точки неповернення» в газорозподілі не можливо нівелювати ні збільшенням імпорту, ні завезенням з іншої території країни, оскільки результати праці (газорозподільну послугу) цього підприємства не можливо не накопичити, не імпортувати, її виробництво і безпосереднє надання споживачу співпадають в часі. Навряд чи на певній території знайдуться паралельно набудовані газорозподільні потужності. Тобто будь-які загрози, і універсальні, і специфічні, здатні спричинити особливі, відмінні від сфери основного виробництва наслідки. Вони безумовно відрізнятимуться в залежності від величини заподіяної шкоди, але спричинять негативний мультиплікуючий ефект на економічні процеси території, що відноситься до сфери обслуговування регіональним газорозподільним підприємством.

Термін «руйнація» інфраструктури, в останні десятиріччя, згадують не тільки як результат природних катаклізмів чи техногенних катастроф, а як результат економічної діяльності, а скоріше бездіяльності людей. Вагома роль в формуванні цього економічного явища відводиться країнам пострадянського простору. Так, в доповіді Міжнародної кризової групи (ICG) «Центральна Азія : Руйнування і розпад » (Central Asia: Decay and Decline), опублікованому 3 лютого 2011 року, зазначається, що поступово, але неухильно руйнуються і занепадають: дороги, електростанції, лікарні і школи, побудовані за радянських часів, і, що, не менш важливо, зникають спеціалісти, які могли б супроводжувати підтримання їх в належному стані. Після здобуття незалежності місцева влада доклала мало зусиль для того, щоб зберегти або поліпшити інфраструктуру, а виділені для цієї мети кошти були, в основному, « з'їдені » корупцією.[13, с.3]

Наука, покликана виконувати завдання породжені практикою, вимагає тлумачення і вивчення категорії «руйнація» інфраструктури. Ця категорія не однозначна, але в загальному вигляді визначається, на нашу думку, як процеси, пов'язані з виходом з ладу під впливом негативних наслідків життєдіяльності людей, в тому числі через експлуатацію (фізичний знос), а також під дією сил природи, такого обсягу інфраструктурних потужностей, відновлення яких, в будь-якій перспективі, є малоімовірним, а негативні наслідки складно прогнозованими.

Слід зазначити, що певною мірою від техногенних катастроф і від дії природних катаклізмів не застрахована жодна країна. Проблема значного фізичного зносу інфраструктурних потужностей в різних країнах світу широко описується в засобах масової інформації. Руйнація інфраструктури притаманна в значній мірі країнам пострадянського простору.

Підвищують ризик розповсюдження такого явища наступні фактори:

- 1) успадкована від СРСР інфраструктура не відповідала потребам звуженого відтворення новостворених країн;
- 2) економічний спад спричинив хронічне недофінансування простого відтворення інфраструктурних потужностей;
- 3) не тільки приватний сектор, а й державний практично не приймав участі у розбудові об'єктів інфраструктури з врахуванням інновацій, притаманних прогресивному світу;

4) низькоефективне державне управління підприємствами інфраструктурної сфери: відсутність розрахунків пов'язаних з виділенням пріоритетних об'єктів, що підлягали першочерговій підтримці з боку держави та розробці дій, пов'язаних з їх модернізацією тощо.

Висновки. Наукова новизна одержаних результатів полягає у формулюванні нового підходу до управління економічною безпекою газорозподільних підприємств, що на відміну від існуючих, ґрунтується на врахуванні інфраструктурної природи останніх, тобто враховує обслуговуючу роль їх в процесі суспільного відтворення, порушення виконання якої здатне спричинити негативний мультиплікуючий ефект на економічні процеси суспільства і рівень життя населення. В зв'язку з цим, запропоновано виділяти універсальні, специфічні і вузькоспецифічні загрози економічній безпеці газорозподільних підприємств. Визначено, що не дивлячись на рівень загроз, що можуть настати, результат буде мати особливий, специфічний в порівнянні із підприємствами сфери основного виробництва вплив на економічні процеси, в першу чергу території, що підпадає під сферу дії розташованого на ній газорозподільного підприємства і пояснюється природою послуг, що надають підприємства інфраструктури.

У зв'язку з розповсюдженням, в першу чергу, на територіях пострадянського простору, процесів, що здатні спричинити зупинку інфраструктурного забезпечення підприємств сфери основного виробництва і населення, запропоновано трактування терміну «руйнація» інфраструктури, що поряд з врахуванням традиційних причин їх настання містить «економічний» фактор, що спричиняється значним зносом, невиваженою інфраструктурною політикою з боку уряду, обмеженими можливостями бюджетів, недалекоглядністю менеджменту підприємств.

Враховуючи теперішні реалії української економіки, коли впроваджені жорсткі бюджетні обмеження і пряма заборона місцевим бюджетам використовувати кошти на капітальні потреби, можна стверджувати, що не дивлячись на ймовірність позитивних зрушень в далекоглядній перспективі, в короткотерміновому періоді, ситуація з рівнем економічної безпеки газорозподільних підприємств може ускладнитись. Складно прогнозованим виступають наслідки від підвищення тарифів на газ для населення через ймовірне зниження платіжної дисципліни і невиважену державну політику в вирішенні питання адресного субсидіювання незахищених верств населення.

Подальші дослідження мають проводитися в напрямі виділення і опису рівнів економічної безпеки газорозподільних підприємств що слугуватиме розробленням теоретичних підходів до якісного і підґрунтям для кількісного її оцінювання.

Література:

1. COMMISSION STAFF WORKING DOCUMENT on a new approach to the European Programme for Critical Infrastructure Protection./ Making European Critical Infrastructures Brussels, 28.8.2013 - SWD(2013) 318 final more secure.- 17 p. – [Електронний ресурс] - Режим доступу : http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/policies/crisis-and-terrorism/critical-infrastructure/docs/swd_2013_318_on_epcip_en.pdf
2. Кабанов А.А., Бончук Г.И. Внутренние и внешние угрозы экономической безопасности предприятия./ А.А.Кабанов., Г.И. Бончук.// Вестник Санкт-Петербургского университета России.- 2008 - №1(37) – с.120-126 [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://elibrary.ru/download/96032235.pdf>
3. Коваленко Е.В. Об основных угрозах экономической безопасности предприятий в современных условиях хозяйствования / Е.В. Коваленко// Луганский национальный аграрный университет. – 2010 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/chem_biol/nvlnau/ekon/2010_16/kovalenko.pdf
4. Мацова А.С. Экономическая безопасность и управления рисками туристских предприятий./ А.С. Мацова // Ученые записки Таврического национального университета им. В.И. Вернадского. Серия «Экономика и управление». Том 22 (61).- 2009 г. №2.- с.201-211.
5. Руснак Л.Р. Фактори загроз зовнішнього середовища економічної безпеки підприємства / Л.Р. Руснак // Збірник наукових праць з актуальних проблем економічних наук «Економічна наука XXI століття: реалії та перспективи.-Наукова організація «Перспектива» .- 2013.- Част.ІІ. – 125-129 с.
6. Соколова Е.А. Экономическая безопасность предприятий реального сектора экономики: внутренние угрозы и возможности./ Е.А.Соколова.// Вестник МГОУ.- Серия «Экономика и право» - Москва – 2001, №4(6).- с.48-50. [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://elibrary.ru/download/46477029.pdf>
7. Франчук В.І. Діагностика загроз економічній безпеці акціонерного товариства./ В.І.Франчук.// Науковий вісник Національного університету ДПС України (економіка, право), - 1(52) – 2011- с. 46-51- (економіка)
8. Міщенко С.П. Концептуальні аспекти економічної безпеки підприємств у ринковій економіці./ С.П. Міщенко// Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2011 - №2 - с.190-195
9. Оцінка економічної безпеки авіакомпанії: автореф. дис.канд.екон.наук: 08.07.04/ О.М. Бондаренко; Нац.авіац. ун-т. – К., 2004. – 19 с.: рис. – укр.
10. Закон України «Про природні монополії» № 1682-III від 20.04.2000 – [Електронний ресурс] - Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1682-14/page2>

11. Постанова Національної комісії з регулювання енергетики «Методика розрахунку тарифів на транспортування та постачання природного газу для підприємств з газопостачання та газифікації» - № 983 від 04.09.2002 – [Електронний ресурс] - Режим доступу : http://www.ngbi.com.ua/cgi-bin/normative.cgi?cmd=get_text&id=437

12. CENTRAL ASIA: DECA Y AND DECLINE Asia Report N°201/ Internacional Crisis Group working to prevent conflict worldwide – 3 February 2011 – с.47 [Електронний ресурс] - Режим доступу : <http://www.crisisgroup.org/~media/Files/asia/central-asia/201%20Central%20Asia%20-%20Decay%20and%20Decline.ashx>

УДК 338.3

Чукурна О. П.

канд. економ. наук, доцент

Одеській національний політехнічний університет

НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ МАШИНОБУДІВНОЇ ГАЛУЗІ В КОНТЕКСТІ НЕОІНДУСТРІАЛІЗАЦІЇ

НАПРАВЛЕНИЯ РАЗВИТИЯ МАШИНОСТРОИТЕЛЬНОЙ ОБЛАСТИ В КОНТЕКСТЕ НЕОИНДУСТРИАЛИЗАЦИИ

DIRECTIONS OF DEVELOPMENT OF MACHINE-BUILDING INDUSTRY ARE IN CONTEXT OF NEOINDUSTRIALIZATION

В статті розглянуто рівень розвитку машинобудівної галузі в умовах нової промислової політики - неоіндустріалізації. Проаналізований технологічний уклад української економіки, та перспективи його подальшого розвитку. Виявлено, що українська економіка знаходиться на рівні третього технологічного укладу, який характеризується використанням в промисловому виробництві електроенергії, як основного джерела енергії, розвитком важкого машинобудування та електротехнічної промисловості, пріоритетним розвитком хімічної промисловості. Проаналізовано статистичну інформацію щодо стану розвитку машинобудування за останні 10 років. Визначені фактори, які впливають на місце української промисловості в міжнародному розподілі праці. Окремо охарактеризовані економічні фактори, які впливають на рівень розвитку машинобудування. Для машинобудування основним фактором є залежність багатьох його галузей від ресурсів та енергії, які постачаються з країн СНД. Визначені умови модернізації сучасної економіки та машинобудівельної галузі й переходу до нової концепції неоіндустріалізму.

Ключові слова: машинобудівельна галузь, неоіндустріалізація, технологічний уклад, фактори розвитку машинобудування.

В статье рассмотрен уровень развития машиностроительной отрасли в условиях новой промышленной политики - неоиндустриализации. Проанализирован технологический уклад украинской экономики и перспективы ее развития. Выявлено, что украинская экономика находится на уровне третьего технологического уклада, который характеризуется использованием в промышленном производстве электроэнергии, как основного источника энергии, развитием тяжелого машиностроения и электротехнической промышленности, приоритетном развитии химической промышленности. Проанализирована статистическая информация о состоянии развития машиностроения за последние 10 лет. Определены факторы, которые влияют на место украинской